

กัณฑ์ที่๓๑ 1 รัตนสูตร

๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

กิญจาปี โส กมฺมํ กโรติ ปาปกํ

กาเยน วาจาเยห เจตสา วา

อกฺขุโฬ โส ตสฺส ปฏิจฺจนทาย

อกฺขุพฺพตา ทิฏฐูปทสฺส วุตฺตา

อิทฺมุปี สงฺฆे รตนํ ปณฺตี

เอเตน สจฺเจเน สุวตฺถิ โหตุติ ฯ

ขุ.ขุ.(บาลี) ๒๕/๗/๗-๘

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงในรัตนคาถา แก่ด้วยสังฆรัตนะ ตามวาระพระบาลีที่มีในบทรัตนสูตร ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงประทานเชิดชูพระอริยสงฆ์ ให้เป็นเนติแบบแผนเป็นตำรับตำราสืบมา ครั้งพระศาสดามีพระชนมอยู่ เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธเข้าสู่ปรินิพพานแล้ว พระธรรมสังฆาจารย์เถระเจ้าทั้งหลายร้อยกรองขึ้นสู่สังคายนาตลอดมา จนกระทั่งเราท่านทั้งหลายจะได้สดับ ณ บัดนี้

ตามวาระพระบาลีที่ในเบื้องต้นว่า กิญจาปี โส กมฺมํ กโรติ ปาปกํ กาเยน วาจาเยห เจตสา วา อกฺขุโฬ โส ตสฺส ปฏิจฺจนทาย อกฺขุพฺพตา ทิฏฐูปทสฺส วุตฺตา นี่เป็นเนื้อความของพระบาลีพระโสดาบันบุคคล ฉะนั้นยังกระทำการอันเป็นบาป อกฺขุโฬ โส ตสฺส ปฏิจฺจนทาย ถึงกระนั้นท่านก็ยอมไม่ควร เพื่อจะปกปิดซึ่งกรรมอันเป็นบาปนั้นไว้ อกฺขุพฺพตา ทิฏฐูปทสฺส วุตฺตา ความเป็นผู้เห็นทางพระนิพพาน ไม่ควรปกปิดบาปกรรมนั้นไว้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งแล้ว อิทฺมุปี สงฺฆे รตนํ ปณฺตี แม้อันนี้เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์ เอเตน สจฺเจเน สุวตฺถิ โหตุติ ฯ ด้วยความกล้าสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีนี้แปลเนื้อความของบาลีเป็นสยามภาษาได้ความเท่านี้ นี่เป็นรัตนะอันประณีต ถ้าจะเรียงความเป็นสยามแท้ๆ ไม่ให้เกี่ยวข้องกับพระบาลีเลยก็ได้ว่า พระโสดาบันบุคคลยังทำการเป็นบาปอยู่ ถึงกระนั้นท่านไม่ปกปิดบาปกรรมอันนั้นไว้ ความเป็นผู้มีทางพระนิพพานอันเห็นแล้ว ไม่ควรปกปิดบาปกรรมอันนั้น อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งแล้วอย่างนี้ แม้อันนี้เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์ ด้วยความสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมี นี้เนื้อความของพระบาลีคือความเป็นสยามภาษา ไม่เกี่ยวข้องกับพระบาลีเลย ต่อแต่นี้จะอธิบายในเรื่องพระโสดาบันบุคคลต่อไป

พระโสดาบันบุคคลนั้น เราก็มารู้จักว่ารูปพรรณสัณฐานนั้นเป็นอย่างไร เนื้อตัวเป็นอย่างไร ไม่เป็นอย่างไรดอก เป็นมนุษย์ธรรมดาแน่แท้ แบบเดียวกับพวกเรา เป็นหญิง เป็นชาย เป็นภิกษุ สามเณร อย่างนี้แหละ เป็นพระโสดาบัน เราก็มารู้ เป็นพระสกทาคามี เราก็มารู้ เป็นอนาคา เราก็มารู้ เป็นพระอรหันต์ เราก็มารู้ ไม่รู้จักทั้งนั้น อย่างว่าแต่เราในยุคนี ครั่งนี้เลยที่เรารู้ตัวพระโสดา สกทาคา อนาคา อร

หัตถ์นะ ครั้งพุทธกาลแท้เทียว ต่อหน้าพระพุทธเจ้า มีสามเณรเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งอายุได้ ๗ ขวบ เป็นพระอรหันต์สูงสุดในพระพุทธศาสนา ภิกษุหนุ่มก็มีพรรษาหลายพรรษาแล้ว เห็นเณรก็รักใคร่ เนื้อท่านเกลี้ยงเกลา สะอาดสะอ้านเป็นลูกมะพร้าวเทียว ใจท่านสมบูรณ์บริบูรณ์ เป็นพระอรหันต์ไปทีเดียว ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพหุหนแล้ว เข้าไปถาม พ่อเณรไม่คิดถึงโยมบ้างหรือ ยังเด็กเล็กอยู่ รักใคร่อยากจะพูดกับสามเณร พ่อเณรไม่หิวข้าวหรือ เย็นๆ นะ เณรก็บอกไปตามหน้าที่ของเณร หนักเข้าเข้าไปใกล้เอามือลูบศีรษะเณรเข้าแล้ว ลูบมือลูบเท้าลูบหัวสามเณรเข้าแล้ว พอไปลูบหัวเข้า เท่านั้นแหละ พระพุทธเจ้าเหลือบพระเนตรมาเห็นเข้าแล้วว่า โอ้ ภิกษุนั้นไม่รู้จักอะไร ไปจับอสรพิษเข้าที่เขี้ยวทีเดียว ลูบข้างสับมันเข้าที่งาทีเดียว ไม่รู้จักตายเมื่อไรละ รับสั่งหาพระอานนท์ทีเดียว ให้ประชุมหมู่ภิกษุสามเณรพร้อมกัน พระองค์ทรงรับสั่งว่า เราจะต้องการน้ำที่ในสระอินดาตนั้น มาชำระพระบาทสักหน่อยหนึ่ง ใครจะไปเอาให้เราได้ ก็จงไปเถอะ ไปตามปรารภนา ทรงรับสั่งแล้วท่านก็ดูสภาพนิ่งอยู่ พระอรหันต์ชีณาสพเจ้าทั้งหลายท่านก็รู้ ปัญหาข้อนี้ไม่ได้ผูกเพื่อท่าน ผูกเพื่อสามเณรองค์นั้น ส่วนภิกษุปุถุชนก็ไม่รู้จะไปเอาได้อย่างไร น้ำในสระอินดาต เหมือนยังกับพวกเราในบัดนี้ ไม่มีฤทธาศักดานุภาพ ไม่มีมรรคผลอันใด ที่จะเหาะเหินเดินอากาศไปเอาน้ำสระอินดาตได้ ก็ไม่อาจจะไปได้เพราะไปไม่ได้จริงๆ เป็นปุถุชนท่านก็สนใจอยู่ พอสมควรแล้วสามเณรก็ลุกขึ้นทีเดียวไปเอาม้อต้มกลักใหญ่ไม่ใช่น้อย เอาเชือกผูกม้อต้มกลักเข้าที่ปากม้อ เอาเหน็บเข้าที่หลัง เหมือนคนขึ้นตาลดั่งนั้น พอเหน็บเข้าข้างหลังได้ สามเณรก็ไปในอากาศเหมือนยังกับหงส์บินไปในอากาศ ม้อต้มกลักใบใหญ่นั้นก็ติดห้อยที่ก้นนั้น ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น ไปเอาน้ำสระอินดาตมาถวายพระบรมศาสดาเสียแล้ว ภิกษุที่จับศีรษะสามเณรอรหันต์นั้น ตกอกตกใจเทียว โอ้ตายจริง เราไปลูบเอาศีรษะพระอรหันต์เข้าแล้ว นี่ไม่รู้จกจริงๆ อย่างนี้เรา ไม่แก้งหรือ ท่านไปจับเขานั้นไม่ได้แก้งหรือ รักใคร่อยากจะลูบจะคลำท่าน แต่ไปลูบเอาศีรษะพระอรหันต์เข้า หารู้ตัวไม

บัดนี้ เราก็ไม่รู้ หญิงก็ดี ชายก็ดี ภิกษุ สามเณร ในธรรมวินัยนี้ มีธรรมแค่ไหน เราก็ไม่รู้ พระโสดาบันบุคคลมีธรรมแค่ไหน เราก็ไม่รู้ สกทาคามีบุคคลมีธรรมแค่ไหน อนาคามีบุคคลมีธรรมแค่ไหน อรหัตบุคคลมีธรรมแค่ไหนเราไม่รู้

วันนี้จะแสดงทางนิพพานให้ท่านทั้งหลายทราบ ทางนิพพานมีอยู่ ทางนิพพานที่พระโสดาท่านเห็นแล้ว มีอยู่ ทางมรรคผลมีอยู่ แต่ว่าเราไม่รู้ทางมรรคผลเป็นอย่างไร ทางนิพพานเป็นอย่างไร วันนี้ตั้งใจจะแสดง จึงได้ท้าวเรื่องของพระโสดาขึ้นเป็นตัวอย่าง เป็นตำรับตำรา พระโสดาบันบุคคลนะยังทำชั่วอยู่จริงๆ หรือ ว่า กิณจาปี โส กมมัม กโรติ ปาปกัม แปลตามศัพท์ชัดๆ ว่า โส โสดาบันโน อันว่าพระโสดาบันนั้น กโรติ ยังกระทำอยู่ กมมัม ซึ่งการงาน หรือซึ่งกิจการ ปาปกัม อันลามก กระทำกรรมลามกอยู่จริงๆ หรือ พระโสดาบันนะ กาเยน ด้วยกาย วาจา วา หรือว่าด้วยวาจา เจตสา วา หรือว่าด้วยใจ ยังความชั่วด้วยกาย ด้วยวาจา หรือว่าด้วยใจ เหมือนมนุษย์ปกติธรรมดาอย่างนี้หรือ ก็เหมือนอย่างนี้แหละ ตัวอย่างจะชักมาให้ปรากฏว่า ท่านทำความชั่วอย่างไร

ลูกสาวเศรษฐีเขาเอาไ้บนปราสาท ๗ ชั้น สวงนไว้เป็นอันดี เธอก็เป็นสาวเต็มเนื้อเต็มตัวแล้ว อายุ ๒๐ กว่าแล้ว มีสาวใช้รักษาอยู่คนหนึ่ง ต้องการอะไรก็ใช้สาวใช้นั้น ตัวอยู่บนประสาท ๗ ชั้นนั้น วันหนึ่งนายเนสาทพรานป่าฆ่าเนื้อได้เป็นอันมาก แล้วก็บรรทุกเกวียนมาในเมือง เมื่อเข้ามาในเมือง ธิดาเศรษฐีอยู่บนปราสาท ๗ ชั้นได้เห็นนายเนสาทพรานป่านั้น เห็นเนื้อมาจากป่า ร่างกายแก่กำยำ ล่ำสัน ใหญ่โตดี แข็งแรงดี ก็นี้กรักใคร่นายเนสาท อยากจะได้เป็นสามี ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร แกมาหลายครั้ง หลายหน หนักเข้า ธิดาเศรษฐีนั้นทนไม่ได้ อยากจะได้จริงๆ รักใคร่จริงๆ ปลอมแปลงลงมาจากปราสาท ๗ ชั้น เวลานั้นนายเนสาทกลับไปยังป่าที่อยู่ของตน ตามไป ตามเกวียนนายเนสาทไปนั้นแหละ เมื่อไปถึงกลางป่าท่าไม้เช่นนั้นละก็ ฝ่ายนายเนสาทก็สงสารเพราะเห็นเป็นหญิง ให้ขึ้นไปบนเกวียนด้วย ก็ไปอยู่กับนายเนสาทเป็นสามีภรรยา กัน มีลูก ๗ คน แต่ว่าเวลาทำกิจการหน้าที่ของสามีเขา สามีเขาก็ทำตามหน้าที่ ฝ่ายภรรยาก็ทำตามหน้าที่ นายเนสาทก็ไปล่าเนื้อ เวลาเข้าก็ต้องมีธนู หน้าไม้ บ่วง แล่น หลาวต่างๆ เครื่องประหารสัตว์ป่า ฝ่ายภรรยาเมื่อนายเนสาทได้สัตว์ป่าได้เนื้อมา ฝ่ายภรรยาก็แลเนื้อทำไป จะเป็นเนื้อเค็มเนื้อแห้งก็ทำไปตามหน้าที่ จะบั้งจะย่างจะแกงอะไรก็ตามตามหน้าที่ ทำตามหน้าที่ของภรรยา เวลาเข้านายเนสาทก็ไปป่า เวลาค่ำเวลาเย็น ฝ่ายภรรยาก็จัดบ่วง แล่นหลาวเครื่องประหารสัตว์ป่าเหล่านั้น ที่นายเนสาทใช้อย่างไร ก็เอาไว้ที่หน้าประตูเสมอให้สามี นี้จะมีคำถามสอดเข้ามาว่า เมียนายเนสาท เป็นพระโสดาบันไม่ทำบาป ไม่รู้หรือว่านายเนสาทน่ะไปทำบาป ไปล่าสัตว์ ไปทำลายชีวิตสัตว์ รู้ ทำไมจะไม่รู้ รู้เสียเกินรู้อีก เมื่อรู้เกินรู้เช่นนั้นแล้ว ทำไมจึงทำเช่นนั้นเล่า ก็ต้องมีคำแก้ว่า เพราะเมียของนายเนสาทลงได้เป็นผิวเป็นเมีย ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ผิวทำอย่างไรก็ต้องปฏิบัติตามคำของผิว ชัดขึ้นผิวไม่ได้ ถ้าชัดขึ้นผิว มันก็ไม่ใช่ผิวไม่ใช่เมียกัน ชัดขึ้นไม่ได้ ชัดขึ้นก็ไม่ใช่เมีย ทุกอย่างไม่ทำให้อนาทรร้อนใจเลย ไม่กระทบกระเทือน ปฏิบัติตามหน้าที่ของภรณานั้นแหละ เรื่องนี้ในอรรถกถา ธรรมบทแก้ไว้มีอยู่ ท่านแก้ว่า ธิดาเศรษฐีเป็นพระโสดาบันบุคคลนั้น ทำด้วยสามีปฏิบัติ ไม่มีเจตนาจะให้ฆ่าสัตว์เลยนั้น ทำด้วยสามีปฏิบัติเท่านั้น เรื่องนี้ก็ปรากฏมีอยู่ในมนุษยโลกเรา

บางทีสามียังฆ่าสัตว์อยู่ ภรรยาเป็นคนรักษาศีล ถ้าว่าสามีนั้นได้ปลาได้เนื้อมาอย่างหนึ่งอย่างใด ภรรยาก็ทำตามหน้าที่ ถ้าว่าเป็นๆ ปลาเป็นเข้า เอาไปปล่อยในน้ำเสีย ไม่ทุบไม่ฆ่า ที่ตายแล้วทำไปตามหน้าที่ แต่ที่เป็นๆ เอาไปปล่อยน้ำเสีย ทำอย่างนี้อยู่รำไป ผู้เทศน์นี้เด็กๆ ก็เคยได้ยินเรื่องถึงตีถึงด่ากัน ภายหลังสามีรู้ อ้อ นี่มันไม่ฆ่าสัตว์ มันไม่ทำบาป ก็สงสารเมีย รักเมีย ที่หลังทำมันเสียให้เสร็จเชียว อ้ายที่เป็น ไม่ให้มีละ ให้ตายมาเสร็จเชียว เขาก็ทำแต่ที่ตายแล้วเท่านั้น นิศีลเขาก็ไม่เป็นอันตราย เขาไม่ได้ฆ่าสัตว์ เขาไม่ได้ใช้ให้คนอื่นไปฆ่าสัตว์

แต่ว่าเมียนายเนสาทนั้นชอบกลอยู่นะ สมรู้ร่วมคิดด้วยหรือไม่ เอาศีลตราอาวุธมาฟิงไว้ให้แต่เข้าเขียวที่ประตูนะ รู้ไม่ใช้หรือ ว่าผิวจะเอาศีลตราอาวุธนี้ไปฆ่าสัตว์ รู้ ทำไมจะไม่รู้ รู้เกินรู้อีก จะไม่เป็นสมรู้ร่วมคิดด้วยกันหรือหากหรือ นี่หากว่ากฎหมายก็เห็นจะต้องเอากิ่งหนึ่ง ถ้าว่าฝ่ายสามีนายเนสาทจะได้

บาปสักขนาดหนึ่งขนาดใด ก็ต้องเป็นของภรรยาเสียครึ่งหนึ่ง จันซีมันจึงจะถูกกฎหมาย เพราะว่าสมรู้
ด้วยกันนี้ ได้ด้วยกัน เสียด้วยกัน จะมีปรับอย่างนั้นหรือ นี่ท่านไม่ปรับอย่างนั้น

ฝ่ายธรรมวินัย ท่านปรับเจตนา เพราะว่าเจตนาฆ่าสัตว์ของพระโสดาบันไม่มี เพราะเป็นพระโสดาเสีย
แล้วไม่มีเจตนาฆ่าสัตว์ หมดจากเจตนาฆ่าสัตว์ ตั้งต้นแต่ปาณาติบาต ผิดศีล ๕ ไม่มีแก่พระโสดา มัน
อยู่ในศีลทีเดียว มันคงทีเดียว เจตนานอกจากศีลไม่มี เหตุนี้ที่จะปรับกันจริงๆ ต้องแล้วแต่เจตนา
พระองค์ทรงรับสั่งว่า เจตนาห้ ภิกขเว สีล่ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เจตนาอันนั้นแหละเป็นศีล ศีล ๕ ก็แล้ว
ด้วยเจตนา เจตนาเป็นตัวสำคัญ เจตนาเป็นศีล เพราะพระโสดาบันท่านมีเจตนาเป็นศีลเช่นนั้น จะ
ปรับพระโสดาบันบุคคลว่าเป็นผู้สมคบกับสามเณรให้ฆ่าสัตว์นั้นหาสมควรไม่ จึงได้วางเป็นตำรับตำราเนติ
แบบแผนไว้

ก็ที่พระโสดาบันยังทำความเป็นบาปด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ทำอย่างไร จึงจะเรียกว่าทำบาป ท่าน
เพื่องพลาไป ไม่ได้มีเจตนา แต่เพื่องพลาไป เมื่อเพื่องพลาไปอย่างหนึ่งอย่างใด ถึงกับเป็น
อันตรายต่อศีลบ้างหรือเกือบจะเป็นบ้าง ท่านก็แก้ไขเสีย ท่านไม่นิ่งเฉยอยู่ ชั่วร้ายด้วยกาย ด้วยวาจา
อย่างใดอย่างหนึ่งของท่าน ท่านก็แสดงต่อเพื่อนพรหมจรรย์เหมือนภิกษุสามเณรแสดงอาบัติ เมื่อต้อง
อาบัติแล้วก็แสดงอาบัติต่อเพื่อนพรหมจรรย์ว่าจะไม่ทำต่อไป สัญญากันเสียเช่นนั้น พระโสดาบันท่านก็
สัญญาเช่นนั้นแน่นอนทีเดียว ไม่ยกย่องแปรผัน เหมือนพวกเราในบัดนี้ รู้ว่าศีลไม่บริสุทธิ์ ก็รับ
สมาทานทีเดียว แก้ไขอีกเสีย นี้ปุณฺชน แต่ว่าคล้ายพระโสดาบันบุคคลเหมือนกัน ไม่เป็นคนใจกล้าหน้า
ด้าน คอยระแวงระวังอยู่อย่างนี้ เพื่องพลาแล้วก็แสดงเสีย แก้ไขตัวเสียให้สะอาด เมื่อแก้ไขตัว
สะอาดเสียเช่นนี้ ก็คล้ายพระโสดาบันบุคคล พุทธศาสนานิยมอย่างนี้ เหตุนี้ที่พระโสดาบันบุคคล
ท่านไม่ปกปิดบาปกรรมอันนั้น เพราะท่านเห็นทางไปนิพพาน ทางนิพพานท่านเห็นเสียแล้ว ท่านจึงไม่
ปกปิดบาปกรรมอันนั้นไว้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งไว้อย่างนี้

ทางไปนิพพานนะทางอยู่ที่ไหน ทางอย่างไร ควรจะรู้จักทางไปนิพพานที่พระโสดาบันบุคคลท่านเห็น
นะ ทางไปนิพพานนะ จะไปต้องรู้จักพระโสดาบันบุคคลเสียก่อน ที่เป็นพระโสดาบันบุคคลนะ รูป
พรรณ สันฐานเป็นอย่างไร เนื้อตัวอยู่ที่ไหน พระโสดาบันบุคคลนะท่านเป็นธรรมกายนะ ไม่ใช่กาย
มนุษย์ เป็นชั้นๆ เข้าไป ดังเคยแสดงแล้วอยู่บ่อยๆ ว่า กายมนุษย์นี้มีกายหนึ่ง เราจะเข้าถึงกายมนุษย์
ละเอียด ต้องเข้าไปถูกทางมรรคผล ถ้าไม่ถูกทางมรรคผลเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดไม่ได้ ทางมรรคผล
นะ เริ่มต้นจะทำอย่างไร เริ่มต้นต้องทำให้ใจให้หยุดศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หยุดตรง
นั้นแหละ เมื่อเราเกิดเป็นมนุษย์ ต้องเอาใจไปหยุดตรงนั้นจึงจะเกิดได้ เมื่อเราจะตายจากมนุษย์โลกนี้
หยุดตรงไหนเกิดได้ ต้องไปหยุดตรงนั้น หยุดตรงนั้น ตรงนั้นเป็นที่เกิดที่ดับ ตรงนั้นแหละ กลางนั้น
แหละ เมื่อเราอนหลับใจต้องไปหยุดตรงนั้น ถ้าไม่หยุดที่ตรงนั้น หลับไม่ได้ ตรงนั้นเป็นที่หลับ หลับต
รงไหนก็ตื่นตรงนั้น ตรงนั้นแหละเป็นที่หลับ ที่ตื่น เป็นที่เกิด ที่ดับ เป็นที่หลับ ที่ตื่น แห่งเดียว มีจุด
เดียวเท่านั้นแหละ ต้องเอาใจไปหยุดตรงนั้น หยุดตรงอื่นไม่ได้

พอใจหยุดเข้าละก็ พอใจหยุดเข้าศูนย์กลางนั้นแล้ว พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้นแหละ กลาง
ของกลาง ๆ ๆ ซ้าย ขวา หน้า หลัง ล่าง บน นอก ใน ไม่ไป กลางของกลาง ๆ ๆ อยู่ นั่น พอถูกส่วน
เข้า พอไปถึงกำเนิดกลางเข้าเท่านั้น เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ นี้
จะเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดนะ ทางนี้แหละ ๆ กลางหยุดนี้แหละทางมรรคผลละ กลางทีเดียว เห็นดวง
ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ก็เป็นจุดอยู่
อีกเหมือนกัน หยุดเป็นทางอยู่ ใจก็หยุดตรงจุดนั้น เป็นที่ดูใจอยู่ จุดนั้นกลางนั้น พอใจหยุดก็เข้า
กลางใจของใจที่หยุดนั้นแหละ กลางของกลาง ๆ ที่หยุดของใจนั้นแหละ ไม่ได้เดินทางอื่น เดินทางใจ
อย่างเดียว กลางของกลาง ๆ ในใจหนักเข้า พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงศีล อยู่กลางของดวงใจนั้น
แหละ ไม่ใช่อุบัติอื่น ก็หยุดอยู่กลางดวงศีลอีก มีรอยหยุด มีที่หยุดอีก หยุดนิ่งอยู่กลางนั้น พอใจหยุด
ก็เข้ากลางของใจที่หยุดอีกนั้นแหละ กลางของกลาง ๆ พอถูกส่วนเข้าเข้าถึงดวงสมาธิ ใจก็หยุดอยู่
กลางดวงสมาธินั้นแหละ ในกลางที่หยุดอีก พอหยุดก็เข้ากลางของหยุดนั้น กลางของกลาง ๆ พอถูก
ส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงปัญญา ใจก็หยุดอยู่กลางดวงปัญญานั้นแหละ พอหยุดถูกส่วนเข้า ก็เข้ากลางของ
หยุดอีก กลางของกลาง ๆ พอถูกส่วนเข้าเข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติอีกนั้นแหละ หยุด
อันเดียวนั้นแหละ พอหยุดแล้วก็เข้ากลางของกลาง ๆ ที่ใจหยุดนั้นแหละ

พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ใจก็หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะอีก พอหยุด ก็
เข้ากลางของใจที่หยุดอีก กลางของกลาง ๆ พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เห็นกายมนุษย์
ละเอียด รู้จักเชื่อว่า อ้ายนี้เองเวลานอนฝันละก็ออกไป เวลาไม่ฝันไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน เดียวนี้เจ้าอยู่
นี้เอง ป้อหลออยู่นี้เอง อยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนี้เอง อย่างนี้ อยู่ในกลางดวงวิมุตติญาณทัส
สนะนี้ทั้งนั้น ทุกกาย เข้าไปเถอะ เข้าไปเป็นชั้น ๆ ไป นี้เข้ามาถึงกายมนุษย์ละเอียดแล้ว แค่นี้เป็นพระ
โสดาแล้วยัง ยังไกลนัก พระโสดาเป็นกายที่ ๑๑-๑๒ โนนแน่ะ นี้กายเดียวเท่านั้นแหละ ทางก็ต้องไป
อย่างนี้เท่านั้นแหละ ไปทางอื่นเป็นไปไม่ได้เด็ดขาดทีเดียว ต้องไปทางกลางอย่างนี้แหละ กลางแบบนี้
แหละ พอถูกส่วนใจก็หยุดนิ่ง

ใจของกายมนุษย์ละเอียด หยุดนิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด พอถูกส่วนเข้าก็
กลางของกลางหนักขึ้นไปอีก พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอันเดียวหนา หยุด
อยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พอใจหยุดก็เข้ากลางของหยุด ของใจหยุดอีกนั้นแหละ กลาง
ของกลาง ๆ หนักเข้า เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล กลางของกลางหนักขึ้นไป กลางของกลาง
ที่ใจหยุดอีกนั้นแหละ กลางของกลาง ๆ พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิอีก
กลางของใจที่หยุดอีก กลางของกลาง ๆ ถูกส่วนเข้า ถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญาอีก
กลางของกลางที่ใจหยุดอีกนั้นแหละ กลางของกลาง ๆ พอถูกส่วนเข้า ก็เห็นดวงวิมุตติ กลางของดวง
วิมุตติอีก หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติอีก พอหยุดก็เข้ากลางของกลางที่ใจหยุดอีก กลางของกลาง พอถูก
ส่วนเข้า เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้ากลางของ

ปัญญา ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเข้าถึงดวงวิมุตติญาณ
ทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง กายอรูปพรหมละเอียด

ใจกายอรูปพรหมละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด พอถูก
ส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปิฎฐาน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปิฎฐาน ถูก
ส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวง
สมาธิ ถูกส่วนเข้าเข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุด
อยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณ
ทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง กายธรรม รูปเหมือนพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกคั่นช่อง
ส่องเงาหน้า นี่แหละ ธรรมกายโคตรภูละ นี่แหละต่อไปจะเป็นพระโสดา ละ ไปอีกขั้นที่ ๒

ใจของพระธรรมกาย หยุดนิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ตรงนี้แหละแปลกละ ดวงธรรมวัด
ผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย หน้าตักกว้างแค่ไหน วัดผ่าเส้นศูนย์กลางกลมรอบตัว ดวง
ธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนะเท่ากัน ในธรรมกายก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น
ธรรมกาย หยุด นิ่ง ฉะ พอถูกส่วนเข้า ใจก็หยุด พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปิฎ
ฐาน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปิฎฐาน พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงศีล ใหญ่ออกไป ดวง
ธรรมเท่าไหน ก็ใหญ่เท่านั้น หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลาง
ดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา พอถูกส่วนเข้าถึงดวงวิมุตติ หยุด
อยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัส
สนะ ถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงกายธรรมละเอียด หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นไป นี่
เป็นพระโสดาแล้วหรือ ยังไม่ใช่ นี่เป็นธรรมกายโคตรภู

*ธรรมกายนั้นเรียกว่า พุทธรัตนะ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายกลมเท่าหน้าตักธรรมกาย นั้นเรียก
ว่า ธรรมรัตนะ ธรรมกายละเอียดอยู่ในกลางดวงธรรมรัตนะนั้น เรียกว่า สังฆรัตนะ นี้ตัวจริงอยู่ตรงนี้
นะ นี่เป็นพระโสดาแล้วหรือยัง ยัง นี่แหละ ตอนนี่แหละจะเป็นพระโสดา จะรู้จักพระโสดาเดี๋ยวนี้
แหละ

ธรรมกายละเอียด เอาใจธรรมกายละเอียด หยุดนิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายละเอียด
ถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปิฎฐาน วัดผ่าเส้นศูนย์กลางกลมรอบตัวแบบเดียวกัน หยุดอยู่
กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปิฎฐาน เข้ากลางของใจที่หยุด กลางของกลาง ๆ ๆ ถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึง
ดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล พอใจหยุด ก็เข้ากลางของใจที่หยุดอีก กลางของกลาง ๆ ๆ พอถูกส่วนเข้า
ก็เข้าถึงดวงสมาธิ ใจก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ พอถูกส่วนเข้าก็เข้ากลางของใจที่หยุดอีก กลาง
ของกลาง ๆ ๆ พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญาอีก เข้ากลางของใจที่หยุด
อีก กลางของกลาง ๆ ๆ ถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติอีก เข้ากลางของใจที่
หยุดอีก กลางของกลาง ๆ ๆ ถูกส่วนเข้าเข้าถึง ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณ

ทัสสนะอีก พอถูกส่วนเข้า กลางของกลาง ๆๆ หน้าเข้า เห็นกายพระโสดา หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกคั่นฉ่องส่องเงาหน้า แต่ว่ากว่าจะเข้าถึงพระโสดานะ ในระหว่างที่เดิน ผ่านมานั้นแหละ ท่านเห็นทุกขสัง สมุทัยสัง มรรคสัง นิโรธสัง ตามหน้าที่ของท่าน เห็นจริงๆ จังๆ เห็นแท้ๆ เห็นปรากฏทีเดียว ท่านก็ได้บรรลุพระโสดา หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม นี้องค์พระโสดา นี้ตัวพุทธรัตนะเหมือนกัน แต่ว่าเป็นพระโสดาเสียแล้ว นี่แหละเป็นพระโสดาบันบุคคลแค่นี้ นี้รู้จักไหมละ โสดา รูปเหมือนพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ใสเหมือนกระจกคั่นฉ่องส่องเงาหน้า หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสนี้ ธรรมกายหยาบของพระโสดา ธรรมกายละเอียดของพระโสดายังมีอีก

ใจของพระโสดา หยุดนิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระโสดา วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว พอถูกส่วนเข้า ก็เข้ากลางของใจที่หยุด พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัญญา หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัญญา พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล พอใจหยุดเข้ากลางของใจที่หยุดหนักขึ้นไป พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิอีก พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น กลางของกลางหน้าเข้า พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาอีก พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น กลางของกลาง ๆ หน้าเข้า พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติอีก พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุดนั้น กลางของกลาง ๆ หน้าเข้า พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้า ก็เห็นธรรมกายพระโสดาละเอียด หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป

นั่นธรรมกายพระโสดาเป็นพุทธรัตนะ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายวัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว นั่น ดวงธรรมรัตนะ ธรรมกายพระโสดาละเอียดหน้าตัก ๑๐ วา อยู่ในดวงธรรมรัตนะ นั่นแหละสังฆรัตนะ พุทธรัตนะนั่นแหละท่านเป็นผู้ตรัสรู้ ตรัสรู้สังฆธรรมทั้ง ๔ เข้า เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นทีเดียว เป็นเนमितกนามเกิดขึ้นเรียกว่า พุทธ ธรรมรัตนะนั่นแหละ ท่านทรงรักษา ให้เข้าถึงพระโสดาได้เช่นนี้เพราะธรรมรัตนะนั่นแหละ นั่นท่านทรงไว้ให้ขึ้นสูงเช่นนี้ ไม่ให้ตกไปในฝ่ายชั่ว นั่นแหละเรียกว่าธรรมรัตนะ ธรรมเขาแปลว่า ทรงไว้ ซึ่งผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ให้สูง ให้ดี ให้เจริญหนักขึ้นไป ส่วนธรรมกายละเอียดหน้าตัก ๑๐ วา อยู่ในกลางดวงธรรมรัตนะนะ คอยรักษาดวงธรรมรัตนะนั่นไว้ไม่ให้หายไป รักษาไว้ทั้งวันทั้งคืน ไม่ได้หยุดได้หย่อนละ อยู่กับธรรม รักษาธรรมอย่างนั้น สงฺฆเมธ ธาริต ธรรมอันพระสงฆ์ทรงไว้ นั่นแหละ สังฆรัตนะทรงไว้ ถ้าทรงไว้ได้ เรียกว่าสังฆ ขึ้นทีเดียว ทรงเอาธรรมนั้นไว้ได้ ไม่ให้หายไป สงฺฆเมธ ธาริต ธรรมอันพระสงฆ์ทรงไว้ นี้ปรากฏอย่างนี้น่า พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูมเป็นพระโสดาทีเดียว แล้วก็ทำไปอย่างนี้แหละ เข้าถึงพระโสดาละเอียด เข้าถึงพระโสดาละเอียดทำไปอย่างนี้แหละ เข้าถึงกายพระสกทาคาหยาบ เข้าถึงกายพระสกทาคาหยาบ ก็ทำไปอย่างนี้แหละ เข้าถึงกายพระสกทาคาละเอียด เข้าถึงกายพระสกทาคาละเอียดก็ทำไปอย่างนี้แหละ เข้าถึงกายพระอนาคาหยาบ เข้าถึงกายพระอ

นาคาหยาบก็ทำไปอย่างนี้แหละ เข้าถึงกายพระอนาคาละเอียด เข้าถึงกายพระอนาคาละเอียดแล้ว ก็
ทำไปอย่างนี้แหละ เข้าถึงกายพระอรหัต หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นไป ทำ
อย่างนี้ในกายพระอรหัต ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงกายพระอรหัตละเอียด เสร็จกิจในพุทธศาสนาแค่นี้ นี่
แหละหลักพระพุทธศาสนา จำเป็นตำรับตำราไว้ อย่าดูหมิ่นดูแคลนหนา พระพุทธเจ้าไม่เกิดขึ้นในโลก
ละก็ ธรรมอันนี้ไม่มีใครแสดง ไม่มีใครบอก ไม่มีใครเล่าให้ฟัง ถึงกระนั้นที่เกิดขึ้นแล้ว ก็ดับเสียเกือบ
๒,๐๐๐ ปี มาเกิดขึ้นที่วัดปากน้ำนี้แล้ว อุตสาหพยายามทำกันไป อย่าได้ดูหมิ่นดูแคลนหนา อย่าได้
เห็นแก่เห็นดแก่เห็น้อยแก่ยาก แก่ลำบาก แต่เล็กๆ น้อยๆ เมื่อมาประสบพบพุทธศาสนา พบของจริง
ละ เข้าถึงของจริงให้ได้ เอาของจริงใส่กับตัวไว้ให้ได้ ติดกับตัวไว้ให้ได้ อย่าดูถูกดูหมิ่นหนา ตั้งให้มัน
แท้แน่นอนในใจของตัวแล้วละก็ ไม่เสียทีที่เกิดขึ้นเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก
อุบาสิกา

ที่ได้ชี้แจงแสดงมานี้ตามวาระพระบาลีคือความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา เอ
เตน สุขจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ ขอความสุขสวัสดีจง
บังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสมเสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอ
สมควรแก่เวลา สมมุติว่ายุติธรรมมิกถา โดยอรรถนียมความเพียงเท่านี้

เอว่ ก็มีด้วยประการฉะนี้